

Duševní vlastnictví

Autorské právo

Průmyslové právo

- práva k nehmotným statkům

Ing. Josef Zima

www.ARID-HK.cz

A N O T A C E

- Vznik práva u autorskoprávních a průmyslově právních statků
- Nakládání s duševním vlastnictvím
- Právní ochrana duševního vlastnictví
- Rozdělení autorskoprávních statků
- Rozdělení průmyslově-právních statků
- Příklady z praxe

Osobnostní práva

Občanský zákoník č. 40/1966 Sb.

§11 “Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a **projevů osobní povahy**”.

Zák. č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů

Autorská a průmyslová práva

Nový občanský zákoník – Zák. 89/2012 Sb.

- Platnost od 1. 1. 2014

Fyzické osoby

Oddíl 1

Obecná ustanovení

- § 23

Člověk má **právní osobnost od narození až do smrti.**

- § 24

Každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit je a ovládnout. Kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl, odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná.

- § 25

Na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům. Má se za to, že se dítě narodilo živé. Nenarodí-li se však živé, hledí se na ně, jako by nikdy nebylo.

- **ABSOLUTNÍ MAJETKOVÁ PRÁVA**
- **Hlava I**
- **Všeobecná ustanovení**
- § 976 Absolutní majetková práva působí vůči každému, nestanoví-li něco jiného zákon.
- § 979 Ustanovení této hlavy se použijí na věci **hmotné i nehmotné**, na práva však jen potud, připouští-li to jejich povaha a neplyne-li ze zákona něco jiného.

jakákoliv **hmotná** realizace

začíná existovat teprve (!) **po**

zformulování **nehmotné** MYŠLENKY

Hospodářský přínos hmotného díla
je podmíněn úrovní intelektuální –
-> tedy nehmotné inovativní myšlenky –
- duševního „díla“

Primární **hodnota** je již v inovativní myšlence
inovativní myšlenka = nehmotný statek

S každou hodnotou je třeba

kvalifikovaně nakládat

Autorský zákon – č. 121/2000 Sb. (+ novely!)

+ prováděcí vyhláška č. 488/2006 Sb., ve znění č. 408/2008 Sb.

- vychází z mezinárodních smluv a směrnic EU
- chrání:
  - AP jako takové (včetně AP ochrany SW, designu)
  - práva související s AP (zejm. VU, VZZ, VZOZ, vysílatelé,
nakladatelé)
  - databáze (sui generis ochrana)

Obsah autorského zákona

- **předměty ochrany:** díla (§ 2) x co není chráněno - § 2 odst. 6 /
vynětí z ochrany § 3 / volná díla
- **nositelé práv** (autor, výkonný umělec, výrobce zvukového
záznamu, vysílatel, nakladatel, pořizovatel databáze, zveřejnitel . . .)
- **práva** (osobnostní + majetková, **vznik** ochrany, **trvání** ochrany,
speciální úprava pro některé druhy děl)

- licenční **smlouvy (NOZ!!!)**
  - **výjimky** a omezení (veřejný zájem – úřední díla, právní předpisy, sněmovní a senátní tisky, obecní kroniky, poštovní známky, bankovky, ... - folklorní díla)
  - **ochrana práv** - prostředky ochrany (soukromoprávní) + **správní delikty**
- + speciální úprava pro: zaměstnanecká díla, počítačové programy, **školní díla**
- + **kolektivní správa** – např.:
- DILIA (www.dilia.cz); OSA (www.osa.cz); Intergram (www.intergram.cz)

Příklady zastupování:

- **DILIA** – (autory děl lit., dramatických, ... dabingových režisérů...) – výběr odměn od dovozců a výrobců přístrojů pro pořizování tiskových rozmnoženin *
- **OSA** – autory hudebních děl a nakladatelů – výběr odměn od dovozců a výrobců nenahraných nosičů a přístrojů (za rozmnožování pro osobní potřebu), licencování výroby a prodeje nahraných nosičů, užití v mediích atd.
- **INTEGRAM** – výkonných umělců (zpěváci, herci, hudebníci, zpěváci) *

Autorské dílo

- je **jedinečným** výsledkem **tvůrčí** činnosti

= ORIGINÁL

- je vyjádřeno ve **vnímatelné** podobě

... včetně podoby elektronické = ZACHYCENÉ

= zákonné znaky autorského díla

Druhy autorských děl na Internetu

- text – literární dílo
- obraz – obrazové dílo, fotografie
- počítačové programy – software
- datové sklady – fotografie, informace....
- jiná autorská díla

Autor

- autor = vždy jen **fyzická** osoba, která dílo vytvořila
- fyzická osoba < = > právnická osoba (pouze zástupce či vykonavatel majetkových práv)
- autor jako zaměstnanec (zaměstnanecké autorské dílo), externista firmy (vždy smluvně podchytit !!!)
- spoluautoři – společně a nerozdílně (!)

Autor

Je nositelem dvou druhů autorských práv :

- **osobnostní** – rozhodnout se ke zveřejnění díla
- **majetková** – práva k užití
- k užití autorského díla většinou potřebujeme souhlas autora

Užití autorského díla

- 1) na základě smlouvy
- 2) bez smlouvy

Ad 1) licenční smlouva (NOZ)

- Ústní smlouva
- Písemná smlouva
- Výhradní licence
- Nevýhradní licence

Užití autorského díla

- právo na užití autorem
- licenční smlouva – nově od nástupu platnosti
NOZ od 1. ledna 2014

Licence / podlicence

Ke všem způsobům / k uvedeným způsobům užití

Rozsah užití

- AP a vlastnictví hmotného substrátu

NOZ - licence

- § 2358 až § 2365 – obecně
- § 2366 – o odměně
- § 2371 až 2389 – speciálně k AP a právům souvisejícím – např. nakladatelské smlouvy, zvukové záznamy, pořizovatele databáze, výrobce zvukového záznamu

Když něco zapomenou....platí toto :

- Licence byla poskytnuta:
  - na 1 rok
  - na území ČR
  - nevýhradní
  - k užití, ke kterému bylo dílo vytvořeno
  - v množství obvyklém pro dané dílo

Při neoprávněném užití

Autor má právo na

dvojnásobek obvyklé odměny

+ náhradu škody

Zákonné licence

„týká se textů, fotografií... “

- více než 70 let od smrti autora, je tzv. **volné dílo**
- pro osobní potřebu fyzické osoby nebo vnitřní potřebu právnické osoby (pouze fotokopie děl)
- v rámci citace
- úřední a zpravodajská licence (TV, rozhlas, noviny, časopisy, tiráž), zúžení zpravodajské licence – pouze na rozsah odpovídající informačním účelům

Užití autorského díla

Nutné náležitosti smlouvy:

- smluvní strany
- definice díla – fotografie???
- způsob užití
- rozsah užití (čas, množství, teritorium)
- výhradnost / nevýhradnost
- odměna x bezúplatnost
- podlicence
- datum, podpisy

Zaměstnanecké dílo § 58 AZ

není-li stanoveno jinak platí:

- zaměstnavatel vykonává k dílům zaměstnance, vytvořeným v rámci pracovního poměru, veškerá autorova majetková práva (pracovní pozice)
- zaměstnanec ze zákona svolil se zveřejněním díla, změnám díla, zpracováním, překladům

Zaměstnanecké dílo

- právo zaměstnance na přiměřenou odměnu, pokud se dostane do nepoměru mzda a zisk z využití práv k dílu
- toto platí i po skončení pracovního poměru

Pracovní smlouva, dohody o provedení práce,
dohoda o pracovní činnosti

Vše je možné upravit odlišně.

Odměna za využití zaměstnaneckého díla

- obecně se předpokládá, že je zahrnuta ve mzdě či jiném druhu odměny
- v případě neočekávaného tržního úspěchu nárok na dodatečnou „přiměřenou“ odměnu -
- tzv. bestsellerový paragraf

Školní dílo

- jedinečný výtvar duševní činnosti **žáka** nebo **studenta** ke splnění jeho školních, nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke vzdělávacímu zařízení
- kdo je žákem a kdo studentem- viz :
  - ❑ Školský zákon č. 561/2004 Sb. v platném znění
  - ❑ Zák. o VŠ č. 111/1998 Sb. v platném znění

- Je nelišné, zda jde o díla umělecká (designérské návrhy výrobků oděvního, keramického apod.), ale i o grafická díla, fotografie, díla odborná popisující výsledky bádání, zvukové a obrazové záznamy
- Lhostejno, vznikly-li při vyučování, cvičeníh nebo při řešení domácí úlohy
- NEZÁLEŽÍ MA MÍSTĚ VZNIKU
- NEZÁLEŽÍ NA VLASTNICTVÍ POUŽITÉHO MATERIÁLU A NÁSTROJŮ

- Tvůrčí podíl pedagoga nebo spolužáka?
- **KVALIFIKAČNÍ PRÁCE** by měla být ryze autorská
- Škole žádná autorská práva nevznikají
  - Autor je vykonává sám za podmínky, že to není v rozporu s oprávněnými zájmy školy

- zásada **nepřevoditelnosti autorského práva** (analogicky jako původcovství u práva průmyslového)
- **dualistické** pojetí – práva **osobnostní** - a - **majetková**
chápána odděleně
- již Bernská úmluva z roku 1886 ukládá členským státům minimální standardy ochrany autorských práv a stanoví i zásadu teritoriality autorského práva

CITACE – dle autorského zákona –

- požadavek autorské etiky

= Každá nová tvůrčí práce vzniká v určitém prostředí děl předchozích autorů, takže na ně chtíc-nechtíc navazuje (analogicky práce vynálezce)

Malá citace – je uvedení části autorského díla v odůvodněné míře při uvedení pramene ze kterého bylo čerpáno, jméno autora a název díla – zpravidla pod čarou, nebo na konci práce

Velká citace – se užívají pro účely rozborů, kritiky, recenze –
vztahující se k danému dílu

Dílo sestavené z citací by bylo ve smyslu AZ dílem souborným

Mezinárodní normy stanovující bibliografické citace:

- ČSN ISO 690 – pro citace elektronických dokumentů nebo jejich částí
- Harvardský citační zápis – v kulatých závorkách přímo za citací v textu uvede příjmení autora, rok publikace a za dvojtečkou stranu v dané publikaci.

Z pohledu studijního je výhodné, je-li uveden i odstavec na stránce

Plagiátorství - při nesplnění citačních podmínek AZ

➤ Při tvorbě díla se zpravidla jedná o nemalé části díla bez uvedení použitého zdroje

➤ **Využití myšlenky nebo námětu díla**

není plagiátorstvím onoho díla

⇒ práva související s právem autorským

- právo výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu
  - výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu
  - právo televizního a rozhlasového vysilatele k jeho původnímu vysílání
  - právo nakladatele
- > kolektivní správa práv

Důsledky neznalosti, resp. nerespektování práv k duševnímu vlastnictví :

- ❖ Právní důsledky
- ❖ Trestněprávní důsledky pro porušovatele
- ❖ Hospodářské důsledky
- ❖ Marketingové souvislosti

§ 2633 NOZ

Výsledek činnosti, který je předmětem práva průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, může zhotovitel poskytnout i jiným osobám než objednateli, bylo-li tak ujednáno. Neobsahuje-li smlouva výslovný zákaz tohoto poskytnutí, je k němu zhotovitel oprávněn, není-li to vzhledem k povaze díla v rozporu se zájmy objednatele

§ 2634 NOZ

Je-li předmětem díla výsledek činnosti, který je **chráněn právem** průmyslového nebo jiného **duševního vlastnictví**, má se za to, že jej zhotovitel poskytl objednateli k **účelu vyplývajícímu ze smlouvy**

Základní rozdíl **mechanizmu vzniku práva** u obou kategorií:

- Průmyslové právo – REGISTRACE
- Autorské právo – V MOMENTĚ VYTVOŘENÍ
> smysly vnímatelným způsobem<

Transformace světa produktivity
na svět kreativity
Duševní vlastnictví je strategickou
součástí managementu podniku.

Akcelerace VaV díky globalizaci

Nehmotné statky

Právo na ochranu osobnosti	Duševní vlastnictví			
	Autorské právo	Průmyslové vlastnictví		
- svoboda občanská čest - osobní jméno - projevy osobnosti		Práva k : -dílům – literární-umělecká - vědecká - počítačové programy -databáze -zvukové a obrazové záznamy -práva výkonných umělců	Technická řešení -patenty -užitné vzory -průmyslové vzory -topografie - zlepšovací návrhy	Práva na označení -ochranné známky - označení původu --zeměpisná označení -- obchodní firma

Nehmotný majetek - vlastnosti:

= počet aplikací není omezen

= počet uživatelů není omezen

→ **není omezen ani jejich ekonomický výnos**

(schopnost paralelního působení v časově i prostorově neomezeném počtu aplikací)

principiální rozdíl mezi hmotnými

a nehmotnými statky

Blahobyt lidstva je historicky podmíněn
rozvojem vědy (poznání přírodních
zákonů) a **využitím v technice**

- Většina technických řešení kolem nás byla ve své době vynálezem
- Nové řešení přináší v momentě obchodního využití finanční výhodu
- Je-li průmyslověprávně chráněno, pak i :
monopolní výhodu

Základní dokumenty k ochraně nových technických řešení

- **patent** na vynález – vysoký stupeň inovace (bez ohledu na její momentální hospodářský význam)
- **užitný vzor** – zpravidla nižší stupeň inovace (její hospodářský význam může být velký)
- **průmyslový vzor** (design) – je u spotřebního zboží často rozhodujícím činitelem na trhu
- **topografie polovodičových výrobků**

Komplikovaná spleť podmínek:

- právní předpisy (zákony, vyhlášky)
- technické normy
- technologické podmínky
- materiálové podmínky
- přírodní zákony

Technická práva vznikají **úřední registrací** dle platných podmínek

- ❖ Složitost v prostředí již existujících registrovaných práv
- ❖ Celosvětová dimenze – desítky milionů dokumentů
- ❖ Orientace v databázích pomocí **třídníků** -
dle mezinárodních dohod

- Patentové třídy – systém pro efektivní orientaci v desítkách milionů dokumentů
- UPV má v papírovém archivu více než 30 mil. patentních spisů (... historie)
- EPO má v databázi ca 90 000 000 patentových dokumentů

- **HIERARCHICKÁ STRUKTURA TŘÍDĚNÍ**
- DVĚ ÚROVNĚ **M**ezinárodního **P**atentového **T**řídění (**MPT**)
- Základní úroveň (core level)
- Rozšířená úroveň (advanced level)
- Sekce – třída – podtřída – skupina
- Úplný třídící znak obsahuje kombinované znaky představující sekci, třídu, podtřidu a hlavní skupinu nebo podskupinu

Sekce MPT

- A - LIDSKÉ POTŘEBY
- B - PRŮMYSLOVÉ TECHNIKY; DOPRAVA
- C - CHEMIE; HUTNICTVÍ
- D - TEXTIL; PAPÍR
- E - STAVEBNICTVÍ
- F - MECHANIKA; OSVĚTLOVÁNÍ; TOPENÍ; ZBRANĚ; PRÁCE S TRHAVINAMI
- G - FYZIKA

Patentový dokument – struktura

- název
- oblast techniky
- dosavadní stav techniky
- podstata vynálezu
- přehled obrázků ve výkresech
- příklad provedení vynálezu
- průmyslová využitelnost
- nároky na ochranu – „definice“
- výkresy
- Anotace

Analogická struktura pro užitný vzor – praktický význam

Užitný vzor – pro ochranu **technických řešení**
„menší“ technické úrovně - nepodléhající
průzkumu registračním úřadem – ale.....

- Vyžaduje „nižší“ tvůrčí úroveň, která :
„....přesahuje rámec pouhé odborné dovednosti“
- Výhoda analogické struktury přihlášky jako u přihlášky vynálezu

Užitný vzor – Zák. č. 478/1992 Sb.

- překračuje rámec pouhé řemeslné dovednosti a **nelze** jím chránit
pracovní postupy
- Též nepřesně nazývaný „malý patent“
- Registrace bez průzkumu

Správní poplatky

- Za podání přihlášky
- *výlučně původce*
- Žádost o úplný průzkum
- Vydání pat. listiny - do 10 stran

vynálezy

1 200,-
 600,-
 3 000,-
 1 600,- (nad 10 - 100,- Kč/str.)

užitné vzory

1 000,-
 500,-

Udržovací poplatky

- 1. - 4. rok (za každý rok)
- 5. - 8. rok (za každý rok)
- za 9. rok
- za 10. rok
- za každý další rok se předchozí poplatek zvyšuje o

1 000,-
 2 000,-
 3 000,-
 4 000,-
 2 000,-

1. prodlouž. o 3 roky - 6 000,-
 2. prodlouž. o 3 roky - 6 000,-

Za 10 let

min. 23 800,- 13 000,-

• Patent za 20 let cca

180 000,-

Druhy rešerší dle účelu:

- Na stav techniky v daném odvětví
- Na ověření čistoty nového řešení
- Na teritoriální obchodní aktivity konkurence
- Sofistikovaná rešerše před zadáním výzkumného nebo vývojového úkolu
- Sofistikovaná rešerše na zjištění vývojových trendů určitého oboru

Rešeršní danosti :

Celo - světové **patentové databáze** :

- ✓ Bezplatný přístup
- ✓ Volný přístup
- ✓ 90 000 000 dokumentů
- ✓ Systematické třídění
- ✓ Právní stav dokumentů – teritorium // čas
- ✓ Drtivá většina dokumentů popisuje volná řešení
- ✓ Popis vynálezu odborníkovi

umožňuje přímou realizaci

- Ke „gramotnosti“ současného vědce –
- technika - projektanta – managera .....
- .... mimo znalost vlastního oboru :
- patří základní porozumění průmyslovému právu a jeho výhodné praktické aplikace
  - základní řešeršní schopnosti
  - angličtina
  - Díky **OMEZENÉ** platnosti shora uvedeného
=> **až 60 %** výzkumu a vývoje se děje
  - **DUPLICITNĚ !!!**

DŮSLEDKY „negramotnosti“:

- Ztráta času → zvýšení náskoku konkurence
- Ztráta značných finančních zdrojů
- Handicap na trhu
- Dnešní svět je **svět**

KREATIVITY - a ne svět -

PRODUKTIVITY

je určitá komplexní

„technologie“ jak efektivně

těžít z vynálezecké myšlenky

Zák. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím – omezení v §7 a násl. :

- „..pokud je požadovaná informace **označena jako obchodní tajemství**, povinný subjekt ji **neposkytne**“ – právo na informace není právem absolutním!

Průmyslový vzor : Zák. č. 207/2000 Sb. - ochrana vnějšího vzhledu výrobku

DESIGN

Vzhled výrobku nebo jeho části - spočívající ve tvaru,
strukturuře, zdobení, barvě apod.

Průmyslový vzor – některé z podmínek:

- Vylučuje ochranu tvarů podmíněných funkcí
- Novost – podmínky průzkumu
- Lokarnské třídění PVz – seznam výrobků
- Zaměstnanecký PVz
- Jak PVz vyobrazen- tak je chráněn
- Přípouští předzveřejnění
- Možno žádat odklad zveřejnění

Správní poplatky (momentálně)

➤ Za podání přihlášky	1 000,-	(500,-)
➤ Podání hromadné přihlášky	1 000,-	(500,-)
- za každý další prům. vzor	600,-	(300,-)

Podání žádosti o obnovu

- poprvé o pět roků	3 000,-
- podruhé o pět roků	6 000,-
- potřetí o pět roků	9 000,-
- počtvrté o pět roků	12 000,-
- Doba platnosti je 5 let + 4 x 5let prodloužení = 25 let

OCHRANNÉ ZNÁMKY

Zák. č. 441/2003 Sb. v platném znění

ÚČEL: chránit výrobky nebo služby vlastníka jejich **odlišením** od výrobků a služeb konkurentů včetně exkluzivního názvu, loga, barev nebo jiným vhodným způsobem, který jasně vymezuje zdroj výrobku či služby

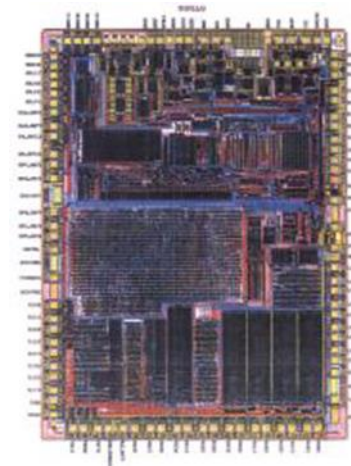
- není nutné je oficiálně registrovat **výhoda ?**
  - **registrace OZ** - brání konkurenci v nápodobě nebo v poškozování dobrého jména majitele ochranné známky
- **> absolutní právo**

- Systémy třídění: Nicejské / Vídeňská dohoda
- Zdruhovění OZ
- FANTAZIJNÍ OCHRANNÉ ZNÁMKY
- Možnost souběhu s autorským právem
- Smluvní podmínky
- Piratela
- Celní orgány

OCHRANA TOPOGRAFÍÍ POLOVODIČOVÝCH VÝROBKŮ

Zák. 529/91 Sb. v platném znění

Momentálně 7 zápisů !

Další nástroje ochrany :

- Obchodní tajemství
- Know-how
- Označení původu
- Zeměpisná označení
- Plemena zvířat

REŠERŠE

- patentové (technická řešení)
- PVz
- Známkové
- další registrovaná práva

Průmyslově právní infrastruktura ČR

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Komory pat.
zástupců,
advokátů

Soudy obecné,
správní,
trestní

Centra
patentových
informací

Celní orgány,
ČOI,
SÚKL

MUV
Univerzity
Institut
UPV

AriD

Zák. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím – omezení v §7 a násl. :

- „..pokud je požadovaná informace **označena jako obchodní tajemství**, povinný subjekt ji **neposkytne**“ – právo na informace není právem absolutním!

Čeká nás INVENT ARENA 2016

PATLIB centrum **AriD**®
Asociace rozvoje invencí a duševního vlastnictví o.s.

16th – 17th June 2016
WERK ARENA TŘINEC
CZECH REPUBLIC

INTERNATIONAL EXHIBITION OF TECHNICAL INNOVATIONS, PATENTS AND INVENTIONS

Patronage: Pavel Bělobrádek - Deputy Prime Minister for the Science, Research and Innovation | Ministry of Industry and Trade | The Czech Academy of Sciences | Czech Chamber of Commerce | Town of Trinec | Contacts: www.csvz.cz

Organized by:

Expert guarantee:

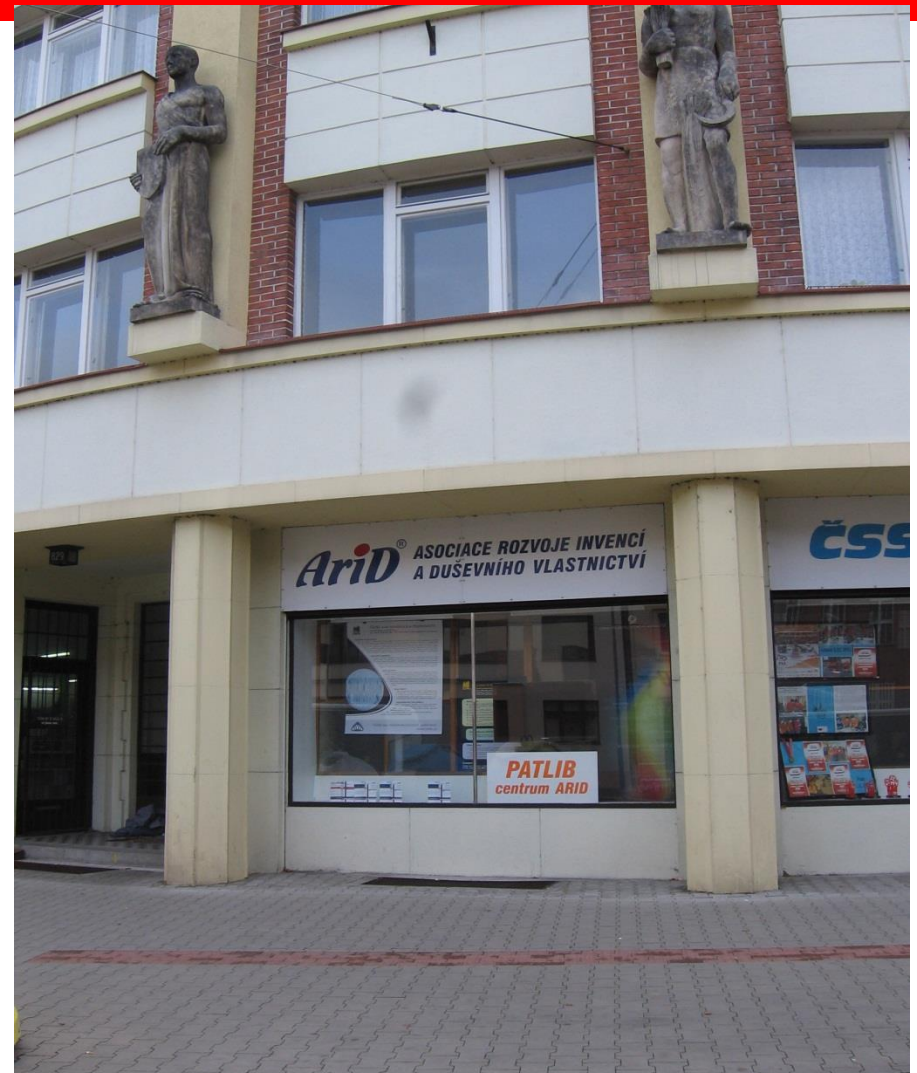
EXEMPLA TRAHUND –

- příklady táhnou

PATLIB centrum ARID

Divišova 829

Hradec Králové

Děkuji Vám za pozornost &
přeji hodně zdaru!

© Josef Zima